

3. SEGON GRUP. VERPS ACABATS EN -ER/-RE/-R

Comprén este segon grup (9) una serie de verps que acaben en:

- re: cabre, doldre, caure, batre, rompre,....
- er. (aton): vencer, temer, estrenyer, correr, coneixer,...
- er (tonic): haver, saber, poder, voler,...
- r: dir, dur, fer, ser.

Encara que no hi ha un o dos models, com en els atres grups; estos verps responen a un paradigma general en unes particularitats, que servixen per a classificar-los i subagrupar-los, que intentarem expondre en la major claritat.

3.1. CLASSIFICACIO

Com acabem de dir, la principal dificultat d'este segon grup es oferir una flexio model, que siga seguida per la major part dels verps. A mes, cal tindre en conte la gran quantitat de verps que tenen alguna particularitat morfològica, ortogràfica o fonetica.

Nosatres hem preferit classificar-los en dos grans grups, segons que la primera persona del present d'indicatiu siga igual al radical, p.e.: 1 tem (de tem-er) o afigga una -c en eixa persona, p.e.: 1 mereix-c (de mereix-er).

3.1.1. El Grup I. Caracterisacio

El Grup I el componen els verps, el radical dels quals acaba en:

- a) B: cabre, rebre, concebre, percebre, apercebre, saber,...
- b) C: vencer, convencer, torcer, retorcer, destorcer,...
- c) M: temer, premer, espremer,...
- d) P: rompre, corrompre, interrompre.
- e) T: batre, rebatre, abatre, debatre, combatre, retre, metre, permetre, ademetre, remetre, sometre, emetre, prometre, trametre,...

(9) "La conjugació del verbs en valencià", G. Renat i Ferris, Castello de la Plana, 1933; "Gramatica de la llengua valenciana", A. Fontelles, L. García, J. Lanuza, Valencia, 1987; "Gramàtica valenciana", M. Sanchis Guarner, Valencia 1950; "Gramàtica valenciana", 6.ª ed., Carles Salvador, Valencia, 1974; "Gramatica normativa de la llengua valenciana", Josep M.ª Guinot, Valencia, 1987.

Caracterisacio del Grup I

- 1) Estos verps tenen la primera persona del present d'indicatiu —excepte els irregulars— igual al radical de l'infinitiu (en alguns casos modificat ortogràficament per raons fonètiques: cab-re fa 1 cap): esprem, bat, tem (criteri A).
- 2) La formacio del futur i futur hipotetic nos dona dos subgrups (criteri B):
  - a) perden la e de l'infinitiu i la canvien per la desidència corresponent dels temps els grups: a) d) e), cabria, rompria, batria.
  - b) afigen a l'infinitiu les terminacions corresponents els verps dels grups: b) c), venceria, temeria.
- 3) El subjuntiu es regular i es forma afegint al radical els morfemes corresponents: vença, batera. Els altres temps son regulars.

3.1.2. El Grup II. Caracterisacio

Al Grup II pertanyen els verps que tenen el radical acabat en:

- a) D: perdre, poder
- b) NY: pertanyer, fenyar, planyer, constrenyer, estrenyer, atenyar,...
- c) L: voler, (soler)
- d) L + D: valdre, caldre, soldre, oldre, doldre, absoldre, resoldre, dissoldre, moldre, equivaldre, prevaldre,...
- e) N + D: prendre, pondre, dispondre, defensar, desprendre, suspendre, encendre, entendre, atendre, fondre, romandre, vendre, cerndre, tindre, (tenir), vindre, (venir), mantindre, pervindre,...
- f) RR: correr, concorrer, escorrer, ocorrer,...
- g) U (> consonant): haure, (haver), viure, escriure, beure, moure, deure, ploure,...
- h) U (> vocal / Ø): plaure, coure, caure, traure, jaure, creure, riure, cloure, vore,...
- i) X: coneixer, desconèixer, mereixer, créixer, naixer, pareixer,...
- j) Ø: dir, dur, fer, ser.

Caracterisacio del Grup II

- 1) Estos verps afigen a la primera persona del present d'indicatiu un morfema desinencial: es la lletra -c: valc, moc, entenc, (criteri A).
- 2) La formacio del futur i futur hipotetic nos permetra establir dos subgrups (criteri B):
  - a) formen els temps corresponents perdent la e de la desinencia d'infinitiu els verps dels grups: a) c) d) e) g) h), podre, voldre, valdré, atendre, trauré, mouré.
  - b) afigen a l'infinitiu les desinencies corresponents dels temps els verps dels grups: b) f) i) j), fenyeria, correria, coneixeria, duria.
- 3) el subjuntiu presenta un so velar (-c [k]) de la primera persona del present d'indicatiu, be siga conservat o modificat en el corresponent sonor (-g [g]): mereixca (mereix-c), puga (pu-c).

3.1.3. Criteris d'agrupacio i subagrupacio

Els criteris que ens han permes agrupar i subagrupar els verps son:

A) formacio de la primera persona del present d'indicatiu:

purs: cap (cabre)

velarisats: prenc (prendre)

B) formacio del futur i futur hipotetic:

irregulars: cabré, cabria (cabre)

regulars: correre, correria (correr)

C) formacio d'atres temps (imperfecte d'indicatiu, present de subjuntiu, etc).

regulars: mereixca (mereixer)

irregulars especials: diga (dir)

radical eufonic velarisat: valga (valdre)

irregulars: puga (poder)

irregulars especials: crega (creure)

3.1.4. Divisió i subdivisió del Grup I

El Grup I es pot dividir, atenent al criteri B, en regulars i irregulars:

- a) regulars: b), c), *vencere*,..., *venceria*,..., *temere*,..., *temeria*,...
- b) irregulars: a), d), e), *cabré*,..., *cabria*,..., *rompré*,..., *rompria*,..., *batra*,..., *batria*,...

Els regulars, atenent al criteri C (formació d'atres temps: present d'indicatiu, segona persona del singular), els subdividirem en:

- a) regulars: c) tems (tem + s).
- b) eufònics: b) *vences* (venc + es).

3.1.5. Divisió i subdivisió del Grup II

Atenent al criteri B, este grup el dividirem en:

- a) regulars: b), f), i), j), *atenyere*,..., *atenyeria*,..., *correre*,..., *correria*,..., *naixere*,..., *naixeria*,..., *duré*,..., *duria*.
- b) irregulars: a), c), d), e), g), h), *podre*,..., *podria*,..., *voldre*,..., *voldria*,..., *valdré*,..., *valdria*,..., *atendré*,..., *atendria*,..., *mouré*,..., *mouria*,..., *trauré*,..., *trauria*,...

3.1.5.1. Els regulars

Atenent la flexió dels atres temps, criteri C (imperfecte d'indicatiu), estos verps podem classificar-los en:

- a) regulars
Estarien inclosos els verps dels grups b), f), i): *atenyia*,..., *corria*,..., *naixia*,...
- b) irregulars especials
Comprendria els verps del grup j): *dia*,..., *duya*,..., *feya*,..., *era*,...

3.1.5.2. Els irregulars

Podem subdividir este grup atenent la resta de la flexió, criteri C, en:

a) radical eufonic

Per tal de poder pronunciar els grups consonàntics L-R, N-R, els verbs dels grups d), e), tenen una —d— eufónica en l'infinitiu, futur i futur hipotètic, que no apareix en ningun altre temps. Podem incloure aquí —per esta característica— el grup c), encara que com es irregular, donarem la flexió completa: valdre, valdré,..., valdria,..., vendre, vendré,..., vendria,..., voler, voldre,..., voldria,...

b) irregulars

Compren els verbs del grup a): perdre, poder.

Indicatiu, present: 1 perc, 2 perts, 3 pert, 4 perdem, 5 perdeu, 6 perden.

Subjuntiu, present: 1 perga, 2 pergues, 3 perga, 4 pergam, 5 pergau, 6 perguen.

Indicatiu, present: 1 puc, 2 pots, 3 pot, 4 podem, 5 podeu, 6 poden.

Subjuntiu, present: 1 puga, 2 pugues, 3 puga, 4 pugam, 5 pugau, 6 puguen.

c) irregulars especials

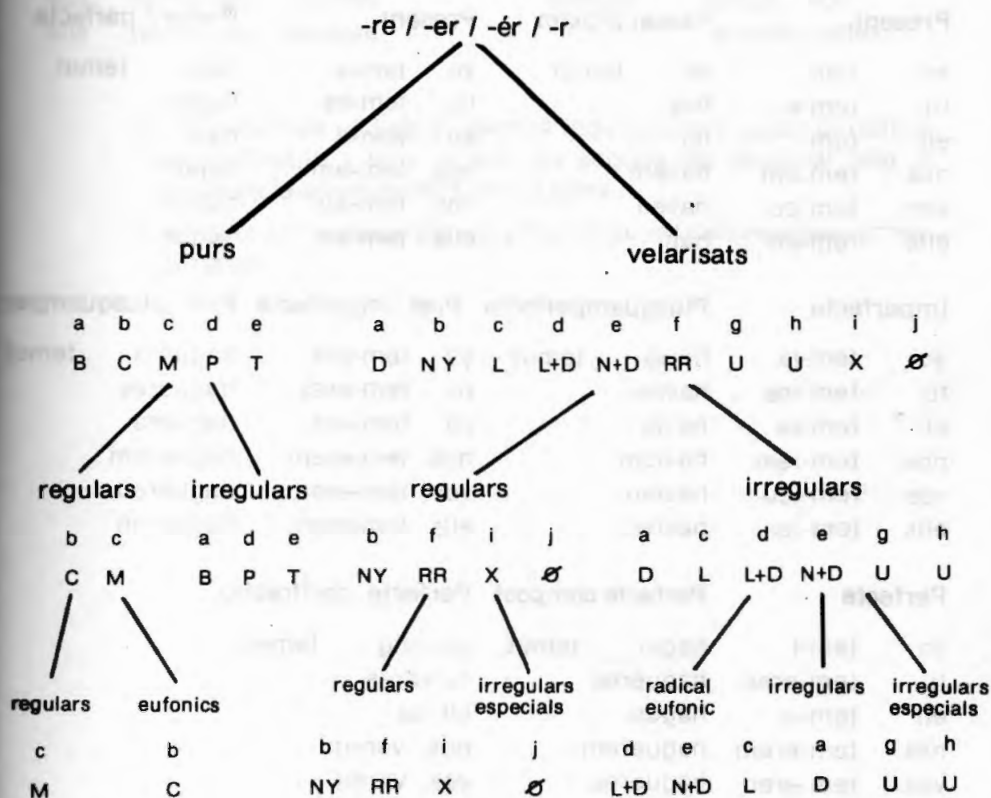
Este grup està format pels verbs pertanyents a g) h):

g) u > v: escrivia, escrives,..., movia, movies,... (imperfec-te d'indicatiu).

h) u > Ø: creïa, creïes,..., coïa, coïes,... (imperfec-te d'indicatiu).

3.1.6. Esquema general

Podem resumir la classificació dels verbs del segon grup en el quadro següent:

3.2. PARADIGMES

3.2.1. Grup I, purs

T E M E R

INDICATIU

Present

yo	tem
tu	tem-s
ell	tem
nos.	tem-em
vos.	tem-eu
ells	tem-en

Passat proxim

he	temut
has	
ha	
havem	
haveu	
han	

SUBJUNTIU

Present

yo	tem-a
tu	tem-es
ell	tem-a
nos.	tem-am
vos.	tem-au
ells	tem-en

Preterit perfecte

haja	temut
hages	
haja	
haja	
haja	
haja	

Imperfecte

yo	tem-ia
tu	tem-ies
ell	tem-ia
nos.	tem-iem
vos.	tem-ieu
ells	tem-ien

Plusquamperfecte

havia	temut
havies	
havia	
haviem	
havieu	
havien	

Pret. imperfecte

yo	tem-era
tu	tem-eres
ell	tem-era
nos.	tem-erem
vos.	tem-ereu
ells	tem-eren

Pret. plusquamper.

haguera	temut
hagueres	
haguera	
haguerem	
haguereu	
hagueren	

Perfecte

yo	tem-i
tu	tem-eres
ell	tem-e
nos.	tem-erem
vos.	tem-ereu
ells	tem-eren

Perfecte compost

hagui	temut
hagueres	
hague	
haguerem	
haguereu	
hagueren	

Perfecte perifrastic

yo	vaig	temer
tu	vares	
ell	va	
nos.	varem	
vos.	vareu	
ells	varen	

Futur

yo	temer-e	hauré	temut
tu	temer-as	hauras	
ell	temer-à	haura	
nos.	temer-ém	haurem	
vos.	temer-éu	haureu	
ells	temer-an	hauran	

Futur compost

IMPERATIU

tem	tu
tem-am	nosatres
tem-au	vosatres

INFINITIU

Simple:	temer
Compost:	haver temut

Hipotetic**Hipotetic compost**

yo	temer-ia	hauria	temut	GERUNDI	
tu	temer-ies	hauries		Simple:	temut
ell	temer-ia	hauria		Compost:	havent temut
nos.	temer-iem	hauriem		PARTICIPI	
vos.	temer-ieu	haurieu		Simple:	temut, -uda
ells	temer-ien	haurien			temuts, -udes

- a) Les persones 1 i 3 del present d'indicatiu son iguals al radical de l'infinitiu: 1 tem, 3 tem. La segona del singular afeg la desidència corresponent (-s): 2 tems.
- b) El futur i l'hipotetic afegen a l'infinitiu les desinències corresponents.

3.2.1.1. Regulars

TORCER

INDICATIU

Present

yo torç
tu torc-es
ell torç
nos. torc-em
vos. torc-eu
ells torc-en

Passat proxim

he torçut
has
ha
havem
haveu
han

SUBJUNTIU

Present

yo torç-a
tu torc-es
ell torç-a
nos. torç-am
vos. torç-au
ells torc-en

Preterit perfecte

haja torçut
hages
haja
hajam
hajau
hagen

Imperfecte

yo torc-ia
tu torc-ies
ell torc-ia
nos. torc-iem
vos. torc-ieu
ells torc-ien

Plusquamperfecte

havia torçut
havies
havia
haviem
havieu
havien

Pret. imperfecte

yo torc-era
tu torc-eres
ell torc-era
nos. torc-erem
vos. torc-ereu
ells torc-eren

Pret. plusquamper.

haguera torçut
hagueres
haguera
haguerem
haguereu
hagueren

Perfecte

yo torc-i
tu torc-eres
ell torc-e
nos. torc-erem
vos. torc-ereu
ells torc-eren

Perfecte compost

hagui torçut
hagueres
hague
haguerem
haguereu
hagueren

Perfecte perifrastic

yo vaig torcer
tu vares
ell va
nos. varem
vos. vareu
ells varen

Futur

yo torcer-e
tu torcer-as
ell torcer-à
nos. torcer-ém
vos. torcer-éu
ells torcer-an

Futur compost

hauré torçut
hauras
haura
haurem
haureu
hauran

IMPERATIU

torç tu
torç-am nosatres
torç-au vosatres

INFINITIU

Simple: torcer
Compost: haver torçut

Hipotetic**Hipotetic compost**

yo	torcer-ia	hauria	torçut	GERUNDI	
tu	torcer-ies	hauries		Simple:	torcent
ell	torcer-ia	hauria		Compost:	havent torçut
nos.	torcer-iem	hauriem		PARTICIPI	
vos.	torcer-ièu	haurieu		Simple:	torçut -uda
ells	torcer-ien	haurien			torçuts, -udes

- La segona persona del singular del present d'indicatiu pren una —e— eufonica, per tal de poder pronunciar la —s corresponent.
- La c [s] del radical es modifica en ç quan es final de paraula o li segueix una altra vocal que no siga una -e o una -i: torç (1 present indicatiu), torça (1 present subjuntiu), torçut (participi, masculí singular).
- El futur i l'hipotetic afigen a l'infinitiu les desinències corresponents.
- El timbre de la vocal del radical (en este cas o oberta) es manté en posició tònica.
- Unes altres formes irregulars del participi: tort, torta, torts, tortes; però en els temps composts s'usa torçut.

3.2.1.1.1. Regulars

ESP REMER

INDICATIU

Present

yo	esprem	he	espremut
tu	esprem-s	has	
ell	esprem	ha	
nos.	esprem-em	havem	
vos.	esprem-eu	haveu	
ells	esprem-en	han	

Imperfecte

yo	esprem-ia	havia
tu	esprem-ies	haves
ell	esprem-ia	havia
nos.	esprem-iem	haviem
vos.	esprem-ieu	havieu
ells	esprem-ien	havien

Perfecte

yo	esprem-i	hagui	espremut
tu	esprem-eres	hagueres	
ell	esprem-e	hague	
nos.	esprem-erem	haguerem	
vos.	esprem-ereu	haguereu	
ells	esprem-eren	hagueren	

Futur

yo	espremer-e	hauré	espremut
tu	espremer-as	hauras	
ell	espremer-à	haura	
nos.	espremer-ém	haurem	
vos.	espremer-éu	haureu	
ells	espremer-an	hauran	

SUBJUNTIU

Present

yo	esprem-a	haja	espremut
tu	esprem-es	hages	
ell	esprem-a	haja	
nos.	esprem-am	hajam	
vos.	esprem-au	hajau	
ells	esprem-en	hagen	

Preterit perfecte

Pret. imperfecte Pret. plusquamper.

yo	esprem-era	haguera	espremut
tu	esprem-eres	hagueres	
ell	esprem-era	haguera	
nos.	esprem-erem	haguerem	
vos.	esprem-ereu	haguereu	
ells	esprem-eren	hagueren	

Perfecte perifrastic

yo	vaig	espremer
tu	vares	
ell	va	
nos.	varem	
vos.	vareu	
ells	varen	

IMPERATIU

esprem	tu
esprem-am	nosatres
esprem-au	vosatres

INFINITIU

Simple:	espremer
Compost:	haver espremut

Hipotetic**Hipotetic compost**

yo espremer-ia hauria espremut
tu espremer-ies hauries
ell espremer-ia hauria
nos. espremer-iem hauriem
vos. espremer-ieu haurieu
ells espremer-ien haurien

GERUNDI

Simple: esprement

Compost: havent espremut

PARTICIPI

Simple: espremut, -uda
espremut, -udes

- a) El participi te una altra forma irregular: espres, espresa, espresos, espreses.

V E N C E R

INDICATIU

Present

yo venç
tu venc-es
ell venç
nos. venc-em
vos. venc-eu
ells venc-en

Passat proxim

he vençut
has
ha
havem
haveu
han

SUBJUNTIU

Present

yo venç-a
tu venc-es
ell venç-a
nos. venç-am
vos. venç-au
ells venc-en

Preterit perfecte

haja vençut
hages
haja
hajam
hajau
hagen

Imperfecte

yo venc-ia
tu venc-ies
ell venc-ia
nos. venc-iem
vos. venc-ieu
ells venc-ien

Plusquamperfecte

havia vençut
havies
havia
haviem
havieu
havien

Pret. imperfecte

yo venc-era
tu venc-eres
ell venc-era
nos. venc-erem
vos. venc-ereu
ells venc-eren

Pret. plusquamper.

haguera vençut
hagueres
haguera
haguerem
haguereu
hagueren

Perfecte

yo venc-i
tu venc-eres
ell venc-e
nos. venc-erem
vos. venc-ereu
ells venc-eren

Perfecte compost

hagui vençut
hagueres
hague
haguerem
haguereu
hagueren

Perfecte perifrastic

yo vaig vencer
tu vares
ell va
nos. varem
vos. vareu
ells varen

Futur

yo vencer-e
tu vencer-as
ell vencer-à
nos. vencer-ém
vos. vencer-éu
ells vercer-an

Futur compost

hauré vençut
hauras
haura
haurem
haureu
hauran

IMPERATIU

venç tu
venç-am nosatres
venç-au vosatres

INFINITIU

Simple: vencer
Compost: haver vençut

Hipotetic**Hipotetic compost**

yo vencer-ia
 tu vencer-ies
 ell vencer-ia
 nos. vencer-iem
 vos. vencer-ieu
 ells vencer-ien

hauria vençut
 hauries
 hauria
 hauriem
 haurieu
 haurien

GERUNDI

Simple: vencent

Compost: havent vençut

PARTICIPI

Simple: vençut, -uda
 vençuts, -udes

3.2.1.2. Irregulars

ROMPRE

INDICATIU

Present

yo	romp
tu	romp-s
ell	romp
nos	romp-em
vos	romp-eu
ells	romp-en

Passat proxim

he	romput
has	
ha	
havem	
haveu	
han	

SUBJUNTIU

Present

yo	romp-a
tu	romp-es
ell	romp-a
nos	romp-am
vos	romp-au
ells	romp-en

Preterit perfecte

haja	romput
hages	
haja	
hajam	
hajau	
hagen	

Imperfecte

yo	romp-ia
tu	romp-ies
ell	romp-ia
nos	romp-iem
vos	romp-ieu
ells	romp-ien

Plusquamperfecte Pret. imperfecte Pret. plusquamper.

havia	romput
havies	
havia	
haviem	
havieu	
havien	

yo	romp-era
tu	romp-eres
ell	romp-era
nos	romp-erem
vos	romp-ereu
ells	romp-eren

haguera	romput
hagueres	
haguera	
haguerem	
haguereu	
hagueren	

Perfecte

yo	romp-i
tu	romp-eres
ell	romp-e
nos.	romp-erem
vos.	romp-ereu
ells	romp-eren

Perfecte compost

hagui	romput
hagueres	
hague	
haguerem	
haguereu	
hagueren	

Perfecte perifrastic

yo	vaig rompre
tu	vares
ell	va
nos.	varem
vos.	vareu
ells	varen

Futur

yo	rompr-é
tu	rompr-as
ell	rompr-a
nos	rompr-em
vos	rompr-eu
ells	rompr-an

Futur compost

hauré	romput
hauras	
haura	
haurem	
haureu	
hauran	

IMPERATIU

romp	tu
romp-am	nosatres
romp-au	vosatres

INFINITIU

Simple:	rompre
Compost:	haver romput

Hipotetic**Hipotetic compost**

yo	rompr-ia	hauria	romput
Tu	rompr-ies	hauries	
ell	rompr-ia	hauria	
nos	rompr-iem	hauriem	
vos	rompr-ieu	haurieu	
ells	rompr-ien	haurien	

GERUNDI

Simple: rompent

Compost: havent romput

PARTICIPI

Simple: romput, -uda

romputs, -udes

- a) L'imperfecte i el perfecte d'indicatiu es formen del radical, mes la terminacio corresponent. Igual passa en els temps de subjuntiu.
- b) El futur i l'hipotetic modifiquen la -e de la terminacio pels morfemes corresponents: rompr(e) + é > rompré, rompr(e) + ia > rompria.
- c) Els verbs de radical acabat en B l'ensordixen en P quan es final, en les persones 1, 2, 3, del present d'indicatiu: cab-re, 1 cap, 2 caps, 3 cap; reb-re, 1 rep, 2 reps, 3 reps. En rebre, concebre, etc., esta P torna a ser B en el subjuntiu: conceba, concebes,...

S A B E R

INDICATIU

Present

yo se
tu sap-s
ell sap
nos. sab-em
vos. sab-eu
ells sab-en

Passat proxim

he sabut
has
ha
havem
haveu
han

SUBJUNTIU

Present

yo sapi-a
tu sapi-es
ell sapi-a
nos. sapi-am
vos. sapi-au
ells sapi-en

Preterit perfecte

haja sabut
hages
haja
hajam
hajau
hagen

Imperfecte

yo sab-ia
tu sab-ies
ell sab-ia
nos. sab-iem
vos. sab-ieu
ells sab-ien

Plusquamperfecte Pret. imperfecte

havia sabut
havies
havia
haviem
havieu
havien

Pret. plusquamper

yo sab-era haguera sabut
tu sab-eres hagueres
ell sab-era haguera
nos. sab-erem haguereu
vos. sab-ereu haguereu
ells sab-eren haguereu

Perfecte

yo sab-i
tu sab-eres
ell sab-e
nos. sab-erem
vos. sab-ereu
ells sab-eren

Perfecte compost

hagui sabut
hagueres
hague
haguerem
haguereu
hagueren

Perfecte perifrastic

yo vaig saber
tu vares
ell va
nos. varem
vos. vareu
ells varen

Futur

yo sabr-e
tu sabr-as
ell sabr-a
nos. sabr-em
vos. sabr-eu
ells sabr-an

Futur compost

hauré sabut
hauras
haura
haurem
haureu
hauran

IMPERATIU

sapi-es tu
sapi-am vosatres
sapi-au nosatres

INFINITIU

Simple: saber
Compost: haver sabut

Hipotetic

yo   sabr-ia
tu   sabr-ies
ell   sabr-ia
nos.   sabr-iem
vos.   sabr-ieu
ells   sabr-ien

Hipotetic compost

hauria   sabut
hauries
hauria
hauriem
haurieu
haurien

GERUNDI

Simple: sabent
Compost: havent   sabut

PARTICIPI

Simple: sabut, -uda
          sabuts, -udes

CABRE

INDICATIU

Present

yo cap
tu cap-s
ell cap
nos. cab-em
vos. cab-eu
ells cab-en

Passat proxim

he cabut
has
ha
havem
haveu
han

SUBJUNTIU

Present

yo capi-a
tu capi-es
ell capi-a
nos. capi-am
vos. capi-au
ells capi-en

Preterit perfecte

haja cabut
hages
haja
hajam
hajau
hagen

Imperfecte

yo cab-ia
tu cab-ies
ell cab-ia
nos. cab-iem
vos. cab-ieu
ells cab-ien

Plusquamperfecte Pret. imperfecte

havia cabut
havies
havia
haviem
havieu
havien

Pret. plusquamper.

yo cab-era
tu cab-eres
ell cab-era
nos. cab-erem
vos. cab-ereu
ells cab-eren

Perfecte

yo cab-i
tu cab-eres
ell cab-e
nos. cab-erem
vos. cab-ereu
ells cab-eren

Perfecte compost

hagui cabut
hagueres
hague
haguerem
haguereu
hagueren

Perfecte perifrastic

yo vaig cabre
tu vares
ell va
nos. varem
vos. vareu
ells varen

Futur

yo cabr-é
tu cabr-as
ell cabr-a
nos. cabr-em
vos. cabr-eu
ells cabr-an

Futur compost

hauré cabut
hauras
haura
haurem
haureu
hauran

IMPERATIU

cap tu
capi-am vosatres
capi-au nosatres

INFINITIU

Simple: cabre
Compost: haver cabut

Hipotetic

Hipotetic compost

yo cabr-ia
tu cabr-ies
ell cabr-ia
nos. cabr-iem
vos. cabr-ieu
ells cabr-ien

hauria cabut
hauries
hauria
hauriem
haurieu
haurien

GERUNDI

Simple: cabent
Compost: havent cabut

PARTICIPI

Simple: cabut, -uda
cabuts, -udes

3.2.2. Grup II, velarisats

CORRER

INDICATIU

Present

yo corr-ec
tu corr-es
ell corr-e
nos. corr-em
vos. corr-eu
ells corr-en

Passat proxim

he corregut
has
ha
havem
haveu
han

Imperfecte

yo corr-ia
tu corr-ies
ell corr-ia
nos. corr-iem
vos. corr-ieu
ells corr-ien

Plusquamperfecte

havia corregut
havies
havia
haviem
havieu
havien

Perfecte

yo corregu-i
tu corregu-eres
ell corregu-e
nos. corregu-erem
vos. corregu-ereu
ells corregu-eren

Perfecte compost

hagui corregut
hagueres
hague
haguerem
haguereu
hagueren

Futur

yo correr-e
tu correr-as
ell correr-a
nos. correr-em
vos. correr-eu
ells correr-an

Futur compost

hauré corregut
hauras
haura
haurem
haureu
hauran

SUBJUNTIU

Present

yo correg-a
tu corregu-es
ell correg-a
nos. correg-am
vos. correg-au
ells corregu-en

Preterit perfecte

haja corregut
hages
haja
hajam
hajau
hagen

Pret. imperfecte

yo corregu-era
tu corregu-eres
ell corregu-era
nos. corregu-erem
vos. corregu-ereu
ells corregu-eren

Pret. plusquamper.

haguera corregut
hagueres
haguera
haguerem
haguereu
hagueren

Perfecte perifrastic

yo vaig correr
tu vares
ell va
nos. varem
vos. vareu
ells varen

IMPERATIU

corr-e tu
correg-am vosatres
correg-au nosatres

INFINITIU

Simple: correr
Compost: haver corregut

Hipotetic**Hipotetic compost**

yo correr-ia
 tu correr-ies
 ell correr-ia
 nos. correr-iem
 vos. correr-ieu
 ells. correr-ien

hauria corregut
 hauries
 hauria
 hauriem
 haurieu
 haurien

GERUNDI

Simple: corrent

Compost: havent corregut

PARTICIPI

Simple: corregut, -uda
 correguts, -udes

- a) Unes atres formes d'indicatiu: 4 correquem, 5 corregueu.

Estes mateixes formes poden ser de subjuntiu, present (4,5) o d'imperatiu.

- b) L'adopció de les terminacions -am, -au, per a les persones 4, 5, del present de subjuntiu presenta innegables ventages sobre les formes -em, -eu, que en molts casos son identiques a les d'indicatiu. Estes terminacions estan prou estes per tot lo Regne de Valencia i, a mes, no son estranyes a la lliteratura classica valenciana.

- c) Els verps de radical acabat en -rr- modifiquen la c (de la primera persona del present d'indicatiu) en g, en el perfecte i en el subjuntiu: 1 corr-ec, corregui, corregia, correguera, etc.

- d) Els verps de radical acabat en -ny-, -x-, fan la persona 1 del present d'indicatiu afegint una -c: 1 planyc, 1 mereixc.

- e) La segona persona del singular del present d'indicatiu afig la terminacio -es, en els verps de radical acabat en -rr-, -x-: 2 escorres, 2 mereixes; mentres que els acabats en -ny- (estrenyer, atenyar, fenyar, planyar,...) afigen una -s: 2 atenys.

3.2.2.1. Regulars

N A I X E R

INDICATIU

Present

yo naix-c
tu naix-es
ell naix
nos. naix-em
vos. naix-eu
ells naix-en

Passat proxim

he naixcut
has
ha
havem
haveu
han

SUBJUNTIU

Present

yo naixc-a
tu naixqu-es
ell naixc-a
nos. naixc-am
vos. naixc-au
ells naixqu-en

Preterit perfecte

haja naixcut
hages
haja
hajam
hajau
hagen

Imperfecte

yo naix-ia
tu naix-ies
ell naix-ia
nos. naix-iem
vos. naix-ieu
ells naix-ien

Plusquamperfecte Pret. imperfecte

havia naixcut
havies
havia
haviem
havieu
havien

Pret. plusquamper.

yo naixqu-era haguera naixcut
tu naixqu-eres hagueres
ell naixqu-era haguera
nos. naixqu-erem haguereu
vos. naixqu-ereu haguereu
ells naixqu-eren haguereu

Perfecte

yo naixqu-i
tu naixqu-eres
ell naixqu-e
nos. naixqu-erem
vos. naixqu-ereu
ells naixqueren

Perfecte compost

hagui naixcut
hagueres
hague
haguereu
hagueren

Perfecte perifrastic

yo vaig naixer
tu vares
ell va
nos. varem
vos. vareu
ells varen

Futur

yo naixer-e
tu naixer-as
ell naixer-a
nos. naixer-em
vos. naixer-eu
ells naixer-an

Futur compost

hauré naixcut
hauras
haura
haurem
haureu
hauran

IMPERATIU

naix tu
naixc-am vosatres
naixc-au nosatres

INFINITIU

Simple: naixer
Compost: haver naixcut

Hipotetic**Hipotetic compost**

yo naixer-ia
 tu naixer-ies
 ell naixer-ia
 nos. naixer-iem
 vos. naixer-ieu
 ells naixer-ien

hauria naixcut
 hauries
 hauria
 hauriem
 haurieu
 haurien

GERUNDI

Simple: naixent

Compost: havent naixcut

PARTICIPI

Simple naixcut, -uda

naixcuts, -udes

a) Els verps de radical acabat en -x- tenen la tercera persona del singular del present d'indicatiu igual que el radical de l'infinitiu: 3 coneix, pareix, mereix, etc.

b) El perfecte d'indicatiu i el subjuntiu tenen un radical velarizat: sort en creixer, naixer i mereixer: creixc-, naixc-, mereixc-.

perfecte: 1 mereixqui, 2 mereixqueres, 3 mereixque, 4 mereixquerem, 5 mereixquereu, 6 mereixqueren.

present: 1 mereixca, 2 mereixques, 3 mereixca, 4 mereixcam, 5 mereixcau, 6 mereixquen.

imperfecte: 1 mereixquera, 2 mereixqueres, 3 mereixquera, 4 mereixquerem, 5 mereixquereu, 6 mereixqueren.

No obstant aço, coneixer, pareixer i amaneixer, fan en la persona 1 del present d'indicatiu: conec, pareixc/parec i amanec, formes estes que fan de radical en el perfecte d'indicatiu i en subjuntiu, pero sonorisant la c en g.

perfecte: 1 conegui, 2 conegueres, 3 conegue, 4 coneguerem, 5 coneguereu, 6 conegueren.

present: 1 conega, 2 conegues, 3 conega, 4 conegam, 5 conegau, 6 coneguen.

imperfecte: 1 coneguera, 2 conegueres, 3 coneguera, 4 coneguerem, 5 coneguereu, 6 conegueren.

3.2.2.1.1. Regulars

CREIXER

INDICATIU

Present

yo creix-c
tu creix-es
ell creix
nos. creix-em
vos. creix-eu
ells. creix-en

Passat proxim

he creixcut
has
ha
havem
haveu
han

SUBJUNTIU

Present

yo creixc-a
tu creixqu-es
ell creixc-a
nos. creixc-am
vos. creixc-au
ells creixqu-en

Preterit perfecte

haja creixcut
hages
haja
haja
hajau
hagen

Imperfec-te

yo creix-ia
tu creix-ies
ell creix-ia
nos. creix-iem
vos. creix-ieu
ells creix-ien

Plusquamperfecte

havia creixcut
havies
havia
haviem
havieu
haviem

Pret. imperfecte

yo creixqu-era
tu creixqu-eres
ell creixqu-era
nos. creixqu-erem
vos. creixqu-ereu
ells creixqu-eren

Pret. plusquamper.

haguera creixcut
haguera
haguera
haguera
haguera
haguera

Perfecte

yo creixqu-i
tu creixqu-eres
ell creixqu-e
nos. creixqu-erem
vos. creixqu-ereu
ells creixqu-eren

Perfecte compost

hagui creixcut
haguera
haguera
haguera
haguera
haguera

Perfecte perifrastic

yo vaig creixer
tu vares
ell va
nos. varem
vos. vareu
ells varen

Futur

yo creixer-e
tu creixer-as
ell creixer-a
nos. creixer-em
vos. creixer-eu
ells creixer-an

Futur compost

hauré creixcut
hauras
haura
hauré
hauré
hauran

IMPERATIU

creix tu
creixc-am vosatres
creixc-au nosatres

INFINITIU

Simple: creixer
Compost: haver creixcut

Hipotetic

yo creixer-ia
tu creixer-ies
ell creixer-ia
nos. creixer-iem
vos. creixer-ieu
ells creixer-ien

Hipotetic compost

hauria creixcut
hauries
hauria
hauriem
haurieu
haurien

GERUNDI

Simple: creixent
Compost: havent creixcut

PARTICIPI

Simple: creixcut, -uda
creixcuts, -udes

PLANYER

INDICATIU

Present

yo plany-c
tu plany-s
ell plany
nos. plany-em
vos. plany-eu
ells plany-en

Passat proxim

he planygut
has
ha
havem
haveu
han

Imperfecte

yo plany-ia
tu plany-ies
ell plany-ia
nos. plany-iem
vos. plany-ieu
ells plany-ien

Plusquamperfecte Pret. imperfecte Pret. plusquamper.

havia planygut
havies
havia
haviem
havieu
havien

SUBJUNTIU

Present

yo planyg-a
tu planygu-es
ell planyg-a
nos. planyg-am
vos. planyg-au
ells planygu-en

Preterit perfecte

haja planygut
hages
haja
haja
hajau
hagen

Perfecte

yo planygu-i
tu planygu-eres
ell planygu-e
nos. planygu-erem
vos. planygu-ereu
ells planygu-eren

Perfecte compost Perfecte perifrastic

hagui planygut
hagueres
hague
haguerem
haguereu
hagueren

yo vaig planyer
tu vares
ell va
nos. varem
vos. vareu
ells varen

Futur

yo planydr-é
tu planydr-as
ell planydr-a
nos. planydr-em
vos. planydr-eu
ells planydr-an

Futur compost

hauré planygut
hauras
haura
haurem
haureu
hauran

IMPERATIU

plany tu
planyg-am nosatres
planyg-au vosatres

INFINITIU

Simple: planyer
Compost: haver planygut

Hipotetic**Hipotetic compost**

yo	planydr-ia	hauria	planygut	GERUNDI	
tu	planydr-ies	hauries		Simple:	planyent
ell	planydr-ia	hauria		Compost:	havent planygut
nos.	planydr-iem	hauriem		PARTICIPI	
vos.	planydr-ieu	haurieu		Simple:	planygut, -uda
ells	planydr-ien	haurien			planyguts, -udes

- a) Els atres verps; fenydr i atenydr, tenen la mateixa flexio.
- b) Planydr i fenydr tenen un atre infinitiu, potser mes recomanable: PLANYDRE i FENYDRE.
- c) Estrenydr es defectiu; sols te les terceres persones de singular i plural: 3 estreny, 6 estrenyen (present indicatiu); 3 estrenyia, 6 estrenyien (imperfecte indicatiu), etc.

3.2.2.1.2. Irregulars especials

Donarém la flexió completa dels verps que hem nomenat "irregulars especials" i que no tenen vocal temàtica, que està en grau Ø: di-r ← dicere, du-r ← ducere, fe-r ← facere, se-r ← b. ll. *essere* ← ll. cl. *esse*.

D I R

INDICATIU

Present

yo di-c
tu di-us
ell diu
nos. di-em
vos. di-eu
ells di-uen

Passat proxim

he dit
has
ha
havem
haveu
han

SUBJUNTIU

Present

yo dig-a
tu digu-es
ell dig-a
nos. dig-am
vos. dig-au
ells digu-en

Preterit perfecte

haja dit
hages
haja
hajam
hajau
hagen

Imperfec-te

yo d-ia
tu d-ies
ell d-ia
nos. d-iem
vos. d-ieu
ells d-ien

Plusquamperfecte Pret. imperfecte

havia dit
havies
havia
haviem
havieu
havien

Pret. plusquamper.

haguera dit
hagueres
haguera
haguerem
haguereu
hagueren

Perfecte

yo digu-i
tu digu-eres
ell digu-e
nos. digu-erem
vos. digu-ereu
ells digu-eren

Perfecte compost

hagui dit
hagueres
hague
haguerem
haguereu
hagueren

Perfecte perifrastic

yo vaig dir
tu vares
ell va
nos. vareu
vos. vareu
ells varen

Futur

yo dir-e
 tu dir-as
 ell dir-a
 nos. dir-em
 vos. dir-eu
 ells. dir-an

Futur compost

hauré dit
 hauras
 haura
 haurem
 haureu
 hauran

IMPERATIU

digu-es tu
 dig-am nosatres
 dig-au vosatres
INFINITIU
 Simple: dir
 Compost: haver dit

Hipotetic

yo dir-ia
 tu dir-ies
 ell dir-ia
 nos. dir-iem
 vos. dir-ieu
 ells dir-ien

Hipotetic compost

hauria dit
 hauries
 hauria
 hauriem
 haurieu
 haurien

GERUNDI

Simple: dient
 Compost: havent dit

PARTICIPI

Simple: dit, -a
 dits, -es

a) La segona persona singular de l'imperatiu presenta també la forma *dis*, la seua distribució és la següent:

—dis + formes pronominals enclitiques: *dis-los-ho*, *dis-li-ho*

—digueu, en els altres casos: *digueu totes les coses*.

b) Les formes de l'imperfecte d'indicatiu: *deya*, *deyes*,... són arcaïques.

D U R

INDICATIU

Present

yo du-c
tu du-s
ell du
nos. du-em
vos. du-eu
ells du-en

Passat proxim

he dut
has
ha
havem
haveu
han

SUBJUNTIU

Present

yo dug-a
tu dugu-es
ell dug-a
nos. dug-am
vos. dug-au
ells dugu-en

Preterit perfecte

haja dut
hages
haja
hajam
hajau
hagen

Imperfecte

yo du-ya
tu du-yes
ell du-ya
nos. du-yem
vos. du-yeu
ells du-yen

Plusquamperfecte Pret. imperfecte

havia dut
havies
havia
haviem
havieu
havien

Pret. plusquamper.

haguera dut
hagueres
haguera
haguerem
haguereu
hagueren

Perfecte

yo dugu-i
tu dugu-eres
ell dugu-e
nos. dugu-erem
vos. dugu-ereu
ells dugu-eren

Perfecte compost

hagui dut
hagueres
hague
haguerem
haguereu
hagueren

Perfecte perifrastic

yo vaig dur
tu vares
ell va
nos. varem
vos. vareu
ells varen

Futur

yo dur-é
tu dur-as
ell dur-à
nos. dur-em
vos. dur-eu
ells dur-an

Futur compost

hauré dut
hauras
haura
haurem
hàureu
hauran

IMPERATIU

du-s tu
dug-am nosatres
dug-au vosatres

INFINITIU

Simple: dur
Compost: haver dut

Hipotetic

yo dur-ia
tu dur-ies
ell dur-ia
nos. dur-iem
vos. dur-ieu
ells dur-ien

Hipotetic compost

hauria dut
hauries
hauria
hauriem
haurieu
haurien

GERUNDI

Simple: duent
Compost: havent dut

PARTICIPI

Simple: dut, -a
duts, -es